

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βρισκόμαστε στα 1897.

Η Έλλάς κήρυξε τον πόλεμο κατά της Τουρκίας. Μαζύ με τους άλλους έπιστράτους καλείται και ο Μαραθιάς, ένας ήσυχος και τίμιος νοικοκύρης. Το ξαφνικό αυτό άναστατώνει τον Μαραθιά, τον γεμίζει μαύρη άπελπισία. Πώς θ' αφήσει την οικογένειά του, τη γυναίκα του και τὰ δυο παιδάκια του, τὸ Νίκο και τὴ Δροσούλα; Τί θ' απογίνουν τὰ χτήματά του; Πάνω στην άπελπισία του ο Μαραθιάς γαίει και δανείζεται 250 δραχμές από τὸν θηριώδη κι' άκαρδο τοκογλύφο τοῦ χωριού τὸ γέρο Ρούφουλα, όπως τὸν λένε οί χωριάτες.

Ο Ρούφουλας έφτασε μιά μερα — πρὶν από χρόνια — στο χωριό ξυπόλητος και κακομοίρης. Και με τὴν πονηριά του, τὴ σκληρότητά του, τὴν άπαιθρωπιά και τὴ μιζέρια του, κατώρθωσε νὰ κάνει περιουσία, γδύνοντας τὴ φτωχολογιά, άρπάζοντας τὸ φωμί άπ' τὸ στόμα τῶν άλλων. Παντρεύτηκε μάλιστα τὴν κόρη τοῦ δημάρχου κι' άπόκτησε και γιου, τὸ Γούλη.

Ο τοκογλύφος ο άκαρδος δανείζει τὸ Μαραθιά και τοῦ δίνει νὰ υπογράψει ένα χαρτί. Κι' εκείνος τὸ υπογράφει χωρίς νὰ τὸ καλοκυτάξει.

Ο Μαραθιάς φεύγει γιὰ τὸν πόλεμο και σκοτώνεται σὲ μιά μάχη. Τρελλή άπ' τὴν άπελπισία της ἡ γυναίκα του δέρεται και χτυπιέται. Και τὴν ἴδια ώρα παρουσιάζεται ο τρομερός ο Ρούφουλας. Τὸ δάνειο τῶν 250 δραχμῶν τὸ ἔχει κάνει στο χαρτί πὸν ὑπόγραψε ο Μαραθιάς άπρόσχετα 2.500, προσθέτοντας στο ποσόν ένα μηδενικό. Κ' εἶνε έτοιμος τώρα ν' άρπάξει τὰ χτήματα τῆς χήρας, νὰ τὴν πετάξει στο δρόμο, ο άσπλαχνος, ο τσιγγούνης.

Πάει νὰ τρελλαθῆ ἡ Μαραθιά.

Ρήμαξε τὸ σπίτι της... Ξεράθηκαν τὰ χτήματα... Γυρίζει σαν τὴν άδικη όργη δεξιά-αριστερά ἡ μαύρη γυναίκα, χωρίς νὰ θρῖσκη πουθενά τὸ δίκιο της.

Κι' αὐτός ο δικηγόρος της τὴν κοροϊδεύει και τὴν προδίδει στο Ρούφουλα. Κανένα δέν ἔχει νὰ τὴν κυτάξει. "Ολοι άδιαφοροῦν. "Ερρεψαν τὰ παιδάκια της, πείναν τὸς δέρνει και δυστυχία και μαύρη συμφορά.

Χαμένη πειά ἡ Μαραθιά, μισοπάλαθη, άναμαλλιασμένη, θγαίνει στο δρόμο και τρέχει νὰ ριχτῆ στο θάλασσα, νὰ πνιγῆ στα γαλανά της νερά, νὰ ἴσῃ χάση γιὰ πάντα!...

Δυό-τρεις πὸν ἴσανε εκεί, κατάλαβαν και τρέξανε νὰ τὴν έμποδίσουν.

— Δέν εἶνε τώρα τίποτα... "Αἴντε. Μὴ γυρίζης, γυναίκα μοναχή, στα καφενεία. Πήγαινε στο σπίτι σου, και μάσε τὰ παιδιά σου...

"Αλλοι τὴ μαλλώσανε:

— Τί τρέχεις, ἔτσι άνάμαλλη, σαν παλαθῆ, στην άγορα;... Δέν ντρέπεσαι τὸν κόσμο;

Τὴν σύρανε, άναίσθητη σχεδόν, από εκεί, δυό-τρεις άνδρες χειροδύναμοι και τὴ φέρανε στο σπίτι της. "Από κοντά άκολουθοῦσε κόσμος πολὺς, άμίλητος και λυπημένος, σαν νὰ συνώδευε κανένα λείψανο... "Όταν έστρίψανε τὴ γειτονιά, ἡ γυναικοῦλες πὸν εἶδαν τὸ άνθρωπομάζωμα, τρέξανε όλες μαζύ, ξεφωνίζοντας και σέρνοντας στοὺς δρόμους τὶς παντοφλες τους.

Τὰ παιδάκια τῆς φτωχῆς, μόλις εἶδανε ὄλο τὸν κόσμο εκείνο νὰ μπαίνει μέσα στο σπίτι, και νὰ φέρνῃ τὴ μητέρα τους ξερῆ, με γλαρωμένα μάτια και λειψανιασμένο πρόσωπο, άρχισαν νὰ κλαῖνε φοβισμένα, φωνάζοντας τὴ μητερούλα τους.

— Μάνα, μανούλα μου, τί ἔπαυες;

— Τρόμαξαν τὰ ἔρμα, εἶπε μιά πονόψυχη γειτόνισσα, πὸν προσπαθοῦσε νὰ τὰ ἱλαρώσει... Δίκιο ἔχουνε... Τὴ μάνα, τὴ μανούλα

τους, τὴ μητερούλα τους, τὴ βλέπουν ἔτσι... Μήπως ἔχουν και κανέναν άλλον τὰ φτωχά;

Ο ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Ο πλειστηριασμός προέβαινε ὄλοταχῶς. Μερικοί νοικοκυραίοι εἶπανε γιὰ μιά στιγμή νὰ θραθῆ κανείς νὰ «τὰ χτυπήσει» τὰ χτήματα, μήπως μείνῃ κανα λεπτό στην οικογένεια. "Αλλά ποῖος θὰ άναλάβαινε αὐτὸ τὸ βάρος;

— Κι' αν ἔμεναν άπάνω του.

"Ολοι τὸ προέβλεπαν, πὸς ἔλα τὰ «ὑπάρχοντα» τοῦ μακαρίτη Μαραθιά θὰ μένανε τοῦ Ρούφουλα, γιὰ ένα μονάχα φωμί κομμάτι.

Κι' ὄλοι συμφωνοῦσαν:

— Κρίμα! Κρίμα, μεγάλο κρίμα! Κοτζάμ' περιουσία, ἐκεῖ πέρα, πὸν καλοζούσε μιά φαμιλιά! "Απ' τὸ Θεὸ νὰ τῶβρη ὁ άλιτήριος. "Απ' τὸ Θεὸ νὰ τῶβρη!...

Και ὅπως ὄλοι τους φοβόντουσαν, ἔτσι και ἔγινε στο τέλος.

Ο πλειστηριασμός κατακυρώθηκε ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ρούφουλα...

— "Αλά οὔνα, αλά ντούε, αλά τρέ! "Εχει άλλος; φώναξε ο κήρυκας ο Μπεγλιτσάς, γιὰ τελευταία πειά φορὰ και χτύπησε τὸ σφυρί άπάνω στο τραπέζι.

Ο Ρούφουλας, από τὴ στιγμή εκείνη ἦταν κύριος και διακάτοχος άπόλυτος ἐπὶ ὄλης τῆς περιουσίας τῶν κληρονόμων τοῦ ὀφειλέτου Μαραθιά...

Μολαταῦτα ο Ρούφουλας, δέν ἔβγαλε άμέσως τὴ χήρα από τὸ σπίτι της. Τὸ άμεσο ξεσπίτωμα θὰ ἔκανε κακὴ ἐντύπωση σ' ὄλο τὸ χωριό κι' ο Ρούφουλας ἤξερε ν' άποφεύγῃ τὶς κακοτοπιές.

"Αλλά και ἡ μεταδίδασις τῆς κυριότητος και τὸ γδύσιμο μιάς καλῆς οικογενείας, προξένησε μεγάλη λύπη στο χωριό. Αλλά, τί νὰ κανουν, άδύνατοι αὐτοί; Σκύψανε μὸ νάχα τὰ κεφάλια τους και κύτταξαν τὶς δουλειές τους.

Τὶς πρώτες τὶς ἡμέρες ψυχπονήσανε τὰ ὄρφανά. Πήγαιναν ἡ γειτόνισσες και τὰ περιποιούντο, και κύτταξαν λίγο και τὴ μόνα ματια άνοιχτά, άλλα σβυσμένα.

"Αλλά αὐτὸ, δέν θὰ μποροῦσε νὰ τραβοῦσε και ἐπ' άπειρον.

— "Εχουν κι' αὐτές φαμιλιά... Τί νὰ σοῦ πρωτοκάνουν;

Ο ΚΥΡΓΙΟΣ ΕΜΦΟΡΑΣ

Σὲ λίγο καιρὸ ο Ρούφουλας, εἶπε στὴ χήρα Μαραθιά νὰ κατεβῆ και νὰ καθῆσῃ στο κατῶι τοῦ σπιτιοῦ της, γιὰ τὸ ἔπάνω πάτωμα θὰ τὸ ἐνοικίαζε στὸν κύργιο "Εμπορα, τὸν νέον, ὅπου μόλις πῆγε στὸν τόπο τους.

Ἡ Μαραθιά, άλαλη πάντα, σαν χαμένη, τὸ κατάλαβε — δέν τὸ κατάλαβε — δέν συμμορφώθηκε με τὴ διαταγὴ νὰ κατεβῆ. Κι' άφοῦ ο Ρούφουλας, τῆς τὸ παράγγειλε πολλές φορές, κι' αὐτὴ δέν συμμορφώθηκε, ο Ρούφουλας ἔθύμωσε:

— Στο σπίτι μου, θὰ θάλω άφεντάδες; φώναξε.

Κι' ἔπῃγε μιά ἡμέρα μαζύ με άλλους δυὸ και τὴν κατέβασε τραβῶντας τὴν.

— Δέν φθάνει πὸν τὴν ἔχω και κάθεται ἐδῶ, μόν' θέλει νὰ μὸν κἀνῃ και ναζία!

"Εβαλε τὸν Λιάσκο, τὸν χαμιάλη, και τῆς πέταξε κάτω από τὴ σκάλα τὰ μπουλά της κι' οὔτε τὶς ἄγιες εἰκόνες δέν σεβάσθηκε. "Εστειλε και μιά γυναικούλα, δίνοντάς της μιά δραχμὴ κι' ένα

Πέταξαν κάτω κι' αὐτές τὶς ἄγιες εἰκόνες.

— Η ΔΡΟΣΟΥΛΑ

εἶνε ἡ πὸν ζωντανή, ἡ πὸν δραματικὴ, ἡ πὸν ἀληθινὴ ἑλληνικὴ ἠθογραφία. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως της κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ., σὰς ἔγγυεται γιὰ τὶς ἄριστες ὄρες πὸν θὰ περάσετε διαβάζοντας τὸ μυθιστόρημα αὐτό. Παρακολοθηστε τὴ «Δροσούλα», μικροὶ και μεγάλοι. Εἶνε ἀληθινὸ ἀριστούργημα.

Ξερό ψωμιού κομμάτι νά σφουγγαρίση και ν' άσπρίση άπάνω, γιατί θά έρθη ό κύργιος "Εμπορας.

Άπό τότε δά ή Μαραθιά έπαθε άλλη κρίσι. Βλέποντας νά μπαινοβγαίνουν ξένοι άνθρωποι στο σπίτι της και αυτή νά κάθεται, για έλεημοσύνη, στο κατώι, ταράχτηκε τόσο πολύ, πού ξαναμμένη έβγαине έξω από την αύλή και έπαιρνε σαν παλαβή τους δρόμους.

Ξυπόλητη κι' αναμαλλιάρα, καθόντανε στής ρούγας τά πεζούλια, κάτι μουρμουρίζουσα και μη άπαντώσα σε κανέναν.

— Παλάβωσ' ή κουρούνα! έλέγανε οι χωριανοί, πού μαζευόντουσαν τριγύρω και την κύτταζαν με συμπάθεια.

— Μωρέ, την κακομοίρα!

— Και τί νοικοκυρά πού ήτανε!

Κάτι γλυκόλογες γυναικούλες και καλόκαρδες, προσπάθησαν νά την ξαναφέρουνε στο σπίτι, μα τίποτα δέν έκαναν. Άφήνονταν στην αρχή νά οδηγηται σαν ένα πράγμα άψυχο και μόλις φεύγανε οι ξένοι, αυτή εξαμολούτανε και πάλι στους δρόμους ξυπόλητη, άχτένιστη, χαμένη, άφηρημένη.

"Επειτα άρχισε νά θγαίνη και τή νύχτα και νά γυρίζει σαν φάντασμα μέσα στις γειτονιές και νά μη πατάη και νά μη φαίνεται πειά στο σπίτι της. Τά παιδάκια της, σαν είδε και άπόειδε, τά πήρε ή γειτονιά και τά χώρισαν τό ένα σ' ένα σπίτι και τό άλλο, σ' άλλο.

— Για νά μην τά πνίξη καμμιά ώρα ή τρελλομάνα τους! έλεγαν.

Έκείνα κλαίγανε στην αρχή.

— Θέλω τή μανούλα μου! Θέλω και τον Γιάννο! φώναζε ή Δροσούλα κλαίγοντας.

— Μάνα! Μάνα! Μάνα! φώναζε και τ' άγόρι.

Άλλά τ' άφήσαν νά φωνάζουνε, όπως άφησαν και τή μάνα τους στη σιωπηλή της τρέλλα...

— Ποιόν έχει για νά τή συμμαζέψη;

— Άλλά και ποιός μπορεί;...

ΜΙΑ ΤΡΕΛΛΗ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σιγά-σιγά άρχισαν νά διασκεδάζουσε οι μάγκες με την έρημη τρελλή. Πολλές φορές, σε κάθε διάβα της, σχηματιζότανε κι' ένας στρατός, μικρών παιδιών, από κοντά της, σαν ούρά, πού αλάλαζε τριγύρω της. Ο κόσμος τά έβλεπε αυτά κι' έσήκωνε τους ώμους του. Αυτή δέν αισθανότανε τό σούσουρο πού γύρω της θούϊζε. Προχώρουσε και κύτταζε ψηλά. Σιγομιλούσε μέσα της. Θαρρείς πώς έλεγε μυστικές κουβέντες, με πρόσωπα άόρατα, ψυχές πού δέν τις έβλεπε κανένας, άπάνω στον γαλάζιο ούρανο, ή τή νύχτα, μέσα στο σκοτάδι.

Πώς έξουσε ήτανε μυστήριο!

Καμμιά φορά, την λυπότανε καμμιά γυναίκα.

— Νοικοκυρά σαν κι' έμας ήταν κι' αυτή ή μαύρη!

Και τής έδινε λίγο φαί ή κανένα ψωμιού κομμάτι, ή και στο τέλος άποφάγια, όπου περισσεύανε.

Τά έπαιρνε και τάτρωγε μηχανικώς, έντελώς μηχανικώς. Χαϊμένη πάντα, σ' άλλους κόσμους, βυθισμένη σε άγνωστους κόσμους μυστηριώδεις... Ο ταβερνιάρης ό Ντακώστας, τής έδινε καμμιά φορά κανένα ποτήρι κοκκινέλι, άλλοτε καθαρό, σπιρτόζο, μόλις τώπιανε από την κάνουλα, άφροστεφινωμένο, και άλλοτε άποπιώματα ζεστά, πού έβγαζε από μέσα τις μουσίτσες με τά δάχτυλ... Άυτή τίποτα δέν έβλεπε.

Μα και ή αλήθεια είνε όμως, ότι ποτέ της δέν διακόνεψε.

Τά θράδουα έκοιμάτο σε χαλάσματα, δίπλα σε αύλές, κοντά σε φράχτες και τον χειμώνα τρύπωνε μέσα στις ταβέρνες, και κουβαριαζότανε σε καμμιά ακρούλα εκεί, δίπλα στους πάγκους. Κάνα-δυό φορές, πού θέλησε νά πάη στο σπίτι της, ό "Εφορας την έδιωξε με την άστυνομία.

— Ορίστε τώρα, με τους παλαβούς θά συνοικήσουμε;

Μα για νά πούμε την αλήθεια, πολλοί νοικοκυρέοι, και του χωριού της ό παππας, άποφάσισαν νά τή συμμαζέψουν, και τή συμάζεψαν. Πολλοί την θάλανε για νά κοιμηθί σε μια του σπιτιού τους καμαρούλα. Άλλά πουθενά, μα πουθενά, δέν στάθηκε παραπάνω από μια νύχτα.

"Ετσι βαρυστήσανε και την άφήσανε κι' αυτοί! Τί νά την κάμουν; Πώς νά την συμμαζέψουν, πού δέν συμμαζευότανε; — Μαύρη ήτανε και άραχλη. Άλλοιά, πού τουφυγεν ό «νοικοκύρης»!

Τώρα πειά την είχαν του κλώτσου και του μπάτσου. Τή διώχνανε από παντού, σαν ψωριασμένη σκύλλα.

— "Οξω!... "Οξω, νά χαθίς!

Τώρα οι μόρτηδες και οι έξυπνοι των καφενείων και των μαγαζιών, άρχισαν νά την βασανίζουσε στην άγορά. Την θάφαν με μπογιές, τής ρίχνανε λεμόνια στο κεφάλι, τόσο δυνατά, πού κουδουνίζανε τ' αυτιά της από τά χτυπήματα.

— Καμπάνες, έλεγεν αυτή, βαρούνε!

Τής κόβαν τά μαλλιά της, τής ρίχνανε μπογιατιά κελαρμινή, άπάνω στο κεφαλιού την κορυφή και την στέλλαν έπειτα νά πλυθί στη θρύσι, για ν' αναλύση, νά βαφή άπ' τό νερό, νά ξεχυθί και νά τή χρωματίση στο πρόσωπο και στο κορμί.

"Ετσι, άλλοτε παρουσιαζόταν κόκκινη και άλλοτε γαλάζια.

Κάθε μέρα, θέατρο στην άγορά. Γέλια και θόρυβος και διασκεδάσις, με τής τρελλής και κακομοίρας τό μαρτυριο. Συγγενείς δέν είχε νά επέμβουν, τά παιδιά της ήτανε μικρά και τάχανε στα σπίτια και οι νοικοκυρέοι κάνανε τον έξυπνο, γελώντας με των τραμπούκων τις άπανθρωπιές.

Κάνα-δυό, ό κύρ-Γιαννακός και κάποιος άλλος, θέλησαν

νά μιλήσουν κάνα-δυό βολές, καταδικάζοντας «αυτές τις άγριότητες», μα παρ' όλίγον νά τους πάρουν και τούτους στο μεζέ. "Ετσι κι' αυτοί σώπασαν. Μόνον πού άλλαζαν δρόμο, σαν θγαίνανε στην άγορά και βλέπανε τον κόσμο μαζωμένο.

— Τί νά πούν κι' αυτοί και τί νά κάνουν;... Άφου δέν ντρέπονται, νοικοκυρέοι άνθρωποι εκεί, με μια όκα μουστάκι!

Αυτή πάλι, καθώς δέν αισθανόταν, όλα τά άνεχόταν, χωρίς βόγγο και χαρίς παράπονο, ξένη στον έαυτό της και άναίσθητη, άδιάφορη, έξακολουθούσε νά κυττάζη, με τά άπλανή της μάτια, ψηλά στον ούρανο, και νά σιγομιλάη με σκιές άόρατες, με πεθαμένους, με ψυχές, με άγγέλους.

Ποιός τό ξέρει;

Η αλήθεια όμως είνε, ότι στα μυστικά της αυτά σιγομιλήματα, ιλάρωνε ή μορφή της, τά μάτια της έλάμπανε και έφεγγε ή όψις της και έπειτα, σαν τελειώνανε όλα αυτά, ζέσπαζε δυνατό και άγριο, ένα κόκκινο γέλιο, γέλιο τρελλού, άπαίσιου, πού άνοιγε τό στόμα της φαρδύ, σαν νά ξεχώριζε τό πρόσωπό της, με μια μεγάλη και αίματηρή πληγή...

Στά βασανιστήρια αυτά της χήρας Μαραθιά, έλάμβαναν μέρος και όλοι οι όργιασταί τής δυστυχίας της. Την ξεγύμνωναν συχνά καταμεσής στο παζάρι.

Και οι χοντρονοικοκυρέοι σκέφθηκαν, ότι θά έπρεπε νά πάν στον άστυνόμο.

Τον θρήκαν νά μαθαίνη μαντολίνο!

Άπό βροντές και άστρατές,

άπό βοοχές και χιόνι,

κι' από μελαχρινό παιδί!

Θεός νά σε γλυτώνη,

ώχ! Θεός νά σε γλυτώνη!...

Ο άστυνόμος τους κύτταζε κατάμματα, χωρίς νά άπαντά. — Τί, θά την άφήσουμε, νά μάς μολέψη τό χωριό; του είπαν.

Ο άστυνόμος σήκωσε τους ώμους του.

Ω διάβολε... Νά δά ή ώρα νά μαζεύη και τους παλαβούς!... Τί θά γίνη αυτός;

Οι νοικοκυρέοι διαμαρτυρήθηκαν:

— Πώς την άφήνεις, κύρ άστυνόμε, μια «πομπεμένη» στο χωριό;... Έχουμε παιδιά, έχουμε κορίτσια... Δέν κοτάνε ή γυναίκες μας νά θγούνε στα παράθυρα... Θά μάς κολλήση λόθα...

(Ακολουθεί)

Έγύριζε τρελλή, μισόγυμνη, κουρελιασμένη!...